

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 285

van **FREYA SAEYS**

datum: 11 juni 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Vlaams Team Gedraginszichten - Werking

Beleid is pas succesvol als het erin slaagt het gedrag van burgers te beïnvloeden. Te vaak wordt ervan uitgegaan dat als men mensen informeert, ze met die kennis de juiste keuze maken. Dat is maar zelden het geval. Daarom legde ik mee de hand - via het voorstel van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16 nr. 852/1) - aan de oprichting van het Vlaams Team Gedraginszichten (VTG). Hiermee werd niet alleen gevraagd om kennis en ervaring te bundelen binnen een Vlaamse nudge-unit, maar ook om nauw samen te werken met de Vlaamse departementen en gedragswetenschappers uit de academische wereld. Daarnaast worden jaarlijks pilootinitiatieven geselecteerd waarbij bij de uitvoering gedragswetenschappen worden toegepast. Het is belangrijk om in verschillende domeinen binnen de Vlaamse overheid écht aan de slag te gaan met de inzichten van de gedragswetenschappen.

Via mijn vorige schriftelijke vragen (nr. 110 van 15 september 2016 en nr. 10 van 29 september 2017) kreeg ik reeds wat meer inzicht in de samenstelling en werking van het Vlaams Team Gedraginszichten. De minister stelde onder meer dat hij samen met de leidend ambtenaar van het departement Kanselarij en Bestuur de werking en de samenstelling van het team zou evalueren. Dit met het oog op capaciteitsuitbreiding en het bekijken of andere competenties aangetrokken moeten worden. De Vlaamse resolutie haalde met reden het Britse Behavioural Insights Team als voorbeeld aan. Zijn draaiboek zou als mogelijke leidraad kunnen dienen. In hetzelfde antwoord gaf hij ook aan dat de Vlaamse overheid met Tempera werkt. Voor elke opdracht zal Tempera een projectmatige aanpak uitwerken met onderscheiden fases, timing en gewenste resultaten.

In uitvoering van de resolutie werd onder meer ook afgesproken dat het Vlaams Parlement voorstellen van onderwerpen kan formuleren naar aanleiding van de jaarlijkse bespreking van dit thema in de beleidsbrief Algemeen Regeringsbeleid. Dit werd formeel gedaan door collega Willem-Frederik Schiltz. Het voorstel werd tijdens de bespreking op tafel gelegd om de 155 actiefiches van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) van naderbij te bekijken en te kijken waar efficiëntiewinsten geboekt kunnen worden inzake armoedebestrijding.

1. Hoe verloopt de advisering van de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid over het toepassen van gedraginszichten bij de voorbereiding? Welke concrete resultaten zijn hieruit reeds voortgevloeid?

2. Hoe vaak wordt het team geconsulteerd als kennis- en ervaringsdelingplatform? Wordt hiervan een logboek bijgehouden? Beantwoordt dit aan de verwachtingen of dient er toch nog een tandje bijgestoken te worden qua bekendheid van het VTG?
3. Hoe verloopt de coördinatie met de wetenschappers, onderzoeksinstellingen en onderzoeksbedrijven met het oog op een meer gestroomlijnde benadering in Vlaanderen? Is de inventarisatie van de gedragswetenschappers in Vlaanderen voltooid? Kan hiervan een lijst gegeven worden als bijlage? Welke potenties ziet het VTG in een nauwe samenwerking?
4. In welke mate werden gedragsinzichten bij lopende en nieuwe projecten in het departement Kanselarij en Bestuur reeds geïntegreerd? Welke voorbeelden kunnen we hiervan zien? Werden andere entiteiten hierin reeds ondersteund? Hoeveel info- of vormingssessies werden georganiseerd?
5. Hoeveel communicatieacties werden reeds aangepakt door het Vlaams Team Gedragsinzichten?
6. Welke onderzoeken heeft Tempera reeds uitgevoerd op basis van de raamovereenkomst? Werden buiten de raamovereenkomsten nog onderzoeken aan Tempera uitbesteed? Graag een overzicht van beide (inclusief gebruikte onderzoeksmethodes). Hoeveel financiële middelen werden aan Tempera uitbesteed per opdracht? Hoeveel gedragsonderzoekers heeft Tempera ondertussen in dienst?
7. Werd het voorstel van Willem-Frederik Schiltz ondertussen bekeken door het VTG om de actiefiches van het VAPA door te lichten? Zo ja, welke mogelijke bijstellingen werden hier aangebracht?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 285 van 11 juni 2018

van **FREYA SAEYS**

1. De activiteiten van het Team Gedragsinzichten, dat opereert in het departement Kanselarij en Bestuur (DKB), zijn er vooral opgericht om de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid te stimuleren om gedragsinzichten toe te passen wanneer dat nuttig kan bijdragen aan de realisatie van hun doelstellingen.

Die entiteiten bepalen zelf hoe zij zich daarvoor organiseren: zij kunnen bijvoorbeeld zelf een team oprichten of zij kunnen verbinding zoeken met het team van DKB. De werkrelatie tussen het Team Gedragsinzichten van DKB en de entiteiten van de Vlaamse overheid kan dan ook diverse vormen aannemen, en de intensiteit van de samenwerking kan sterk verschillen.

Sommige entiteiten zijn momenteel in een verkennende fase naar mogelijke toepassingen (bv. Onroerend Erfgoed, Toerisme Vlaanderen, de Vlaamse Milieumaatschappij, het departement Werk en Sociale Economie) terwijl er vanuit andere entiteiten al meer concrete vragen aan de orde waren naar DKB toe.

Het Team Gedragsinzichten van DKB werd tot nog toe concreet bevraagd door, of werkte samen met, de volgende entiteiten:

- OVAM, voor het bestrijden van zwerfvuil (zie <https://overheid.vlaanderen.be/gedragsinzichten-projecten-van-de-ovam>)
- VLABEL (zie de schriftelijke vraag nr. 101 dd. 22/01/2018)
- het departement MOW, dat gebruik maakte van de Gedragsverkenner om met zijn stakeholders een oefening te doen over verkeersveiligheid: Labo Snelheid. De Gedragsverkenner kwam ook bod op een personeelsevent van 12 juni 2018; op die manier kreeg 'beleid maken met gedragsinzichten' ook meer bekendheid bij andere teams van dat departement
- op initiatief van DKB werd voor het thema 'gezond bewegen op het werk' een samenwerking georganiseerd met het departement WVG, het Vlaams Instituut Gezond Leven, Sport Vlaanderen, het agentschap Facilitair Bedrijf en het Agentschap Overheidspersoneel. Vanuit DKB participeerde, naast het Team Gedragsinzichten, ook de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming (GDPB), wat toeliet dit in te passen in het ruimere welzijnsbeleid voor het personeel van de Vlaamse overheid
- samen met het Vlaams Energieagentschap (VEA), de Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) en het agentschap Wonen-Vlaanderen is DKB vertegenwoordigd in een informele werkgroep 'energie en nudging'. Ook lokale entiteiten nemen daaraan deel. Dat leidde tot een onderzoeksproject over BENoveren, met Eandis als trekker en met het VEA en de stad Gent als partners
- het departement Cultuur, Jeugd en Media organiseerde samen met DKB een brainstormsessie over energiezuinige culturele gebouwen
- DKB financierde samen met het departement Omgeving een survey bij 1.000 Vlamingen over de aanvaarding van nudging. Deze survey past in een groter internationaal onderzoek (Sunstein C., Reisch L.). Een artikel voor het Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement (VTOM) is in voorbereiding (zie het antwoord op de deelvraag 3)

- met Het Facilitair Bedrijf heeft DKB samenwerking opgezet voor energiebesparing in gebouwen door het ontmoedigen van liftgebruik en het stimuleren van trapgebruik, voor het verminderen van CO₂-uitstoot door het promoten van klimaatgunstige dienstverplaatsingen, en voor projecten m.b.t. afvalreductie (daar werd ook OVAM bij betrokken)
- in het kader van de klimaatactieplannen was er ook samenwerking met ILVO en met het agentschap Plantentuin Meise
- voor projecten binnen DKB verwijs ik naar het antwoord op de deelvraag 4.

Op de webitec <https://overheid.vlaanderen.be/gedragsinzichten> worden de lopende projecten in kaart gebracht en gedocumenteerd.

2. Het team wordt maandelijks meerdere keren gecontacteerd. Er is geen logboek van deze contacten, maar het team gaat telkens in op die vragen. Sommige contacten leiden tot verdere samenwerking en concretisering, in andere gevallen stopt het contact na dat eerste overleg. Vanuit DKB kan het resultaat van een dergelijk overleg een engagement inhouden om samen te werken of een doorverwijzing naar andere (beter geplaatste) instanties.
3. De samenwerking met de wetenschappelijke wereld en met onderzoeksbedrijven was van meet af een belangrijk aandachtspunt. In april 2016 heeft het team een rondetafel georganiseerd met vier universiteiten. Nadien vonden nog bilaterale gesprekken plaats, maar tot op heden kon enkel een samenwerking met prof. Boen van de faculteit Bewegings- en revalidatiewetenschappen bij de KU Leuven tot stand gebracht worden.

Het team van DKB heeft ook telkens zijn steun verleend aan het uitwerken van onderzoeksvoorstellen, niet alleen van professor Boen, maar ook van de Universiteit Antwerpen.

Hoewel enkele Vlaamse universiteiten cursussen aanbieden op het vlak van gedrag, bestaat er nog geen vergelijkbare toestand met Nederland waar er heuse opleidingen "gedragsveranderaar" bestaan, bv. <https://www.rcsw.nl/gedragsveranderaar>.

In december 2018 zal een themanummer over gedragsinzichten verschijnen van het Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement (VTOM). Een aantal academici werken hieraan mee, als auteur of als reviewer.

De inventaris van de onderzoekscapaciteit in Vlaanderen, die het team heeft opgesteld, is gevoegd als bijlage 1.

4. Hoewel DKB slechts een kleine entiteit is in de Vlaamse overheid tracht het zeker zijn bijdrage te leveren waar dat mogelijk is.

Het Team Gedragsinzichten is bv. de motor van klimaatacties om het trapgebruik te stimuleren, en werkt daarin samen met de KU Leuven (cf. supra).

Het communicatieproject [Heerlijk Helder](#), waarin de dienst Taaladvies van het departement een belangrijke rol speelt, kwam tot stand na uitgebreide oefeningen met de 7E-methode en dus op basis van gedragsinzichten.

Het Team Duurzame Ontwikkeling van DKB plaatste een bestelling bij Tempera voor het duurzaam gebruik van middelen.

De ondersteuning die het Team Gedragsinzichten levert aan andere entiteiten is hoger reeds toegelicht.

Op 25 oktober 2017 en op 8 december 2017 zijn infosessies georganiseerd; zie <https://overheid.vlaanderen.be/gedragsinzichten-kennisdelingssessies>.

Een oefensessie met de Gedragsverkenner vond plaats op 22 mei 2018.

5. Het Team Gedragsinzichten van DKB is nog niet benaderd om een specifieke communicatieproblematiek te verrijken met gedragsinzichten.

Het team communiceert wel op eigen initiatief op zijn eigen website (cf. supra) of de zelf opgerichte LinkedIngroep. Het zorgt ook voor een actieve bekendmaking van infosessies, goede praktijken, e.d.m. aan de brede organisatie van de Vlaamse overheid.

In het kader van de klimaatactieplannen zal nog gewerkt worden aan meer ambassadeurschap. De coördinatie en de communicatie van de klimaatacties wordt verzorgd door het departement Omgeving.

6. De onderzoeken die Tempera heeft uitgevoerd op basis van de raamovereenkomst zijn vermeld in de bijlage 2. Er werken daaraan drie personeelsleden van Tempera.

Buiten die raamovereenkomst is er door entiteiten van de Vlaamse overheid aan Tempera geen onderzoek uitbesteed dat betrekking heeft op de toepassing van gedragsinzichten.

7. Het Team Gedragsinzichten legt momenteel de laatste hand aan de screening van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA). De resultaten daarvan zullen besproken worden met de diensten van minister Homans, bevoegd voor de coördinatie van het armoedebeleid.

BIJLAGEN

1. Onderzoekscapaciteit in Vlaanderen m.b.t. gedragswetenschappen
2. Onderzoeken die Tempera heeft uitgevoerd op basis van de raamovereenkomst